

den humanitære katastrofe, som truede op til vinteren.

Men præsident Milosevic er, som vi vist alle har måttet sande, ikke nogen pålidelig aftalepartner, og aftalen blev brudt omkring nytårstid med en voldsom, serbisk styrkeopbygning i Kosovo og overgreb og direkte massakre på den kosovoalbanske civilbefolkning.

Jeg tror, at de fleste af os husker massakren i Racak. Allerede her startede den seneste bølge af massive etniske udrensninger og direkte fordrivelse, og den fortsatte og tog til, da OSCE måtte trække sine observatører ud og NATO's bombninger startede.

Men jeg synes, det er afgørende at slå fast, at det ikke var NATO's intervention, der var årsag til flygtningestrømmene. Kosovoalbanerne havde ingen som helst grund til at flygte som følge af NATO's militære tilstedeværelse; men det var under dække af bombningerne og fraværet af observatører, fraværet af den internationale presse, at de serbiske enheder kunne føre deres udrensning igennem, tilsyneladende efter en nøje tilrettelagt plan.

Trusselsstrategien fungerede kortvarigt, men så brød den sammen, og derfor blev det uundgåeligt at gøre truslen til virkelighed, uanset hvor tragisk det var. Alternativet havde været at lade den etniske udrensning og fordrivelse fortsætte, mens vi passivt så til.

Det kan være svært at forestille sig, at noget kan være værre end den menneskelige tragedie, der i øjeblikket udspiller sig inde i Kosovo og i områderne i nærheden af Kosovo. Alligevel er jeg overbevist om, at serbiske styrkers ubønhørlige fordrivelse og massakre på civilbefolkningen, mens verden så passivt til, havde været værre end det, vi nu oplever.

Bombardementerne har styrket Milosevic, lyder det, og det var jo ikke det, vi ville, det var faktisk det modsatte, men er det nu også så givet, at det er den situation, vi er i? Ja, overfladisk set ser det sådan ud, men hvad er det, der faktisk sker i Serbien? Det, der sker, er jo det, som naturligt udløses, når et land og en befolkning står over for fælles svære prøvelser. Man rykker sammen. Man prøver på i fællesskab at løse den trussel, som man selvfølgelig føler man står over for.

Oppositionen mod Milosevic var jo splittet. Det skete længe før, og det er måske bedst illustreret ved, at Milosevics nuværende vicepræsident er en af dem, der stod i spidsen for de mange demonstrationer i Beograd i ugevis,

nemlig Vuk Draskovic. Den opposition, der var, og som vi alle sammen så hen til, faldt fra hinanden, desværre.

Om Milosevic er styrket eller svækket, vil tiden vise. Der kommer den tid, hvor der skal en politisk løsning igennem, og det vil være sandhedens time for Milosevic. Så vil den serbiske befolkning tage stilling til resultatet af hans beslutninger, og jeg tror, at den bliver meget negativ.

Jeg synes, der er grund til at tilføje, at vi – i hvert fald jeg – meget gerne vil afvise blot at tildele skurkerollen til den serbiske nation som sådan. Det er der en vis tilbøjelighed til. Det er nationalismen på Balkan, der er skurken, ikke den serbiske nation. Og der er nu uægtelig andre end serberne, som bedriver nationalisme med kynisk stædighed. Det er den, vi kæmper imod, når vi forsøger aktivt at beskytte menneskerettighederne i Bosnien og i Kosovo.

Den nuværende indsats må fortsætte, samtidig med at man gør, hvad der er menneskeligt muligt for at lindre lidelserne for civilbefolkningen i og uden for Kosovo og for at forhindre, at konflikten bliver spredt til de omkringliggende lande. Og derfor må man se med den allerstørste alvor på de angreb, som de serbiske styrker retter mod albansk område i øjeblikket. Det må ikke lykkes Milosevic og hans folk at bruge de omkringliggende lande som brikker i Serbiens selvskabte mareridt ved at inddrage dem i konflikten.

Sideløbende hermed må der udfoldes de størst mulige anstrengelser for at tilvejebringe en våbenhvile og samtidig skabe udgangspunktet for en varig politisk løsning, sådan som det understreges i det af fru Helle Degn på fleres bl.a. mine vegne fremsatte forslag til vedtagelse. Flygtningenes sikre tilbagevenden og den kosovoalbanske befolknings selvstyre er de minimumsforudsætninger, der nødvendigvis skal opfyldes.

FN's generalsekretær og den tyske regering har hver især fremlagt brugbare skitser, som giver anledning til en vis optimisme. Og de anstrengelser, som udfoldes for at inddrage Rusland i forhandlingerne og i løsninger, er af den allerstørste vigtighed. Heldigvis synes der også på russisk side at være forståelse for og interesse i at spille den rolle, som Rusland kan spille, og som er ganske afgørende for, at det skal lykkes at finde en politisk løsning.

På et eller andet tidspunkt, formentlig efter at der er opnået en politisk forståelse i Serbien,